

Hoofdstuk XLIV

De Uitstorting des Geestes aan Israël Beloofd

Verzen 1 tot 5

- 1. Maar hoor nu, mijn knecht Jakob, en Israël dien Ik verkoren heb.**
- 2. Zoo zegt de Heere, uw Maker en uw Formeerder van den moederschoot af, die u helpt: Vrees niet o Jakob! mijn knecht, en gij Jeschurun dien Ik uitverkoren heb;**
- 3. want Ik zal water gieten op den dorstige en stroomen op het droge; Ik zal mijnen Geest op uw zaad gieten, en mijnen zegen op uwe nakomelingen;**
- 4. en zij zullen uitspruiten tusschen in het gras, als de wilgen aan de waterbeken.**
- 5. Deze zal zeggen: Ik ben des Heeren, en die zal zich noemen met den naam Jakobs, en gene zal met zijne hand schrijven: Ik ben des Heeren, en zich toenoemen met den naam Israëls.**

Het vonnis, dat werd uitgesproken, was verschrikkelijk. Israël heeft het in zijne eeuwenlange omzwerving in al zijne bittere zwaarte ondervonden als het onder de volken gehaat werd en beschimpt. Doch dit kan het eindpunt van zijne historie nimmer zijn, want dan zouden al de beloften des Heeren aan hem gedaan, moeten falen. In heerlijke tegenstelling dan met het uitgesproken vonnis van den ban wordt nu Israël aangesproken en wordt hem de vertroostende belofte gedaan, dat de volken het zich eenmaal een eer zullen rekenen zich naar den naam van Jakob te noemen en het eigendom van Jakobs God te mogen zijn. Op de strafrede volgt hier als gewoonlijk dus weder eene heerlijke troostrede. Rijke troost moest er voor Israël reeds liggen in de vele liefelijke namen, die de Heere hier op elkander stapelt als tegengif tegen de beschimpingen van Israël door de volken. Hij toont met die vele namen weder Zijne bondsbetrekking tot Zijn volk. Hij, Die Israël eens zoo wonderbaarlijk formeerde in den schoot van de onvruchtbare Sara zal Zijn volk nimmer begeven of verlaten. Zijne roeping en verkiezing liggen onbewegelijk vast in Hemzelf. Laat Israël verstrooid zijn en laten de volken schimpen, Israël blijft in weerwil van al zijne zonde en ellende *Jeschurun*, Zijne uitverkorene, Zijne beminde. Het woord *Jeschurun* komt behalve op deze plaats nog drie keer voor, namelijk in Deut. 32:15; 33:5,26 en wordt telkens van Israël gebezigd en is een verkleinwoordje van het woord *Jashur*, dat oprecht beteekent. Dit woord is derhalve een wonder van genade, want Hij noemt hier het diep zondig volk toch Zijn beminde, oprechte. In zijn Lexicon vertaalt Davies het door *darling honest one*. In hoofdstuk 63:8 noemt de Heere Zijn leugenachtig volk kinderen, die niet liegen zullen. Dit kan God alleen doen, zoo Hij Zijn volk aanziet in den Zoon Zijner liefde, in Wien Hij al Zijn welbehagen heeft. In Hem alleen kan Hij Zijn volk met zoo teedere liefde aanspreken.

En nu de heerlijke belofte aan Zijn geliefd volk. Hij belooft water te zullen gieten op de dorstigen. Het behoeft bij dezen tijd niet meer betoogd te worden dat Israël in ballingschap meermalen wordt voorgesteld als versmachtend van dorst en dat het beeld van water bij Jesaja meermalen het inbegrip van allen zegen is. Israëls land zal ganschelijk opdrogen, terwijl Israël zelf rondzwerft onder de volken, doch ook dit zal eenmaal anders worden. Stroomen zal Hij op het van dorst versmachtend land uitgieten. Doch de Heere zal niet bloot water geven, doch niemand minder dan den Heiligen Geest Zelf op het gansche volk der toekomst. Dat de Heere dit niet zal doen aan het bezoedeld volk van Jesaja's tijd blijkt wel uit de aanduiding van zand en nakomelingen. Het geslacht van Jesaja is zedelijk-godsdienstig krank van den hoofdschedel tot de voetzolen toe, en maakt zich rijp voor den ban en de ballingschap, waarvan juist is gesproken, doch de Heere zal dit eenmaal doen in den dag, waarop de Verlosser tot Zion komt. Al de bedreigingen, welke God heeft uitgesproken over Zijn volk zijn tot op onzen tijd toe steeds stiptelijk in vervulling getreden. Men zie slechts Lev. 26:27-35, 44; Deut. 29:23-28; Jes. 6:9-12; Ez. 20:32 en Hos. 3:1-5. Waarom zouden Zijne beloftenissen dan verder hunne vervulling missen? Waarom zou Jehova's trouw en Woord hier falen?

Men meene dan ook geenszins, dat de belofte van de uitstorting des Geestes als hier uitgesproken reeds op het Pinksterfeest vervuld zou zijn, zooals gewoonlijk maar voetstoots wordt aangenomen. Volgens Calvijn is het alles beeldspraak om den terugkeer uit Babel te schilderen en voorts om de uitstorting des Geestes te beschrijven en dit is de gedachte van schier alle uitleggers. Doch hoe algemeen deze gedachte ook moge zijn, zij is stellig niet naar de Schrift. Hier wordt gedacht aan de nu nog toekomende en algemeene uitstorting des Geestes over Israël en voorts over alle vleesch en de gansche schepping, zooals die bij Pinksteren nog geenszins vervuld is, gelijk daarvan ook melding gemaakt is in hoofdstuk 4:5 en 32:15-18; Ez. 36:27-35; 37:6,14; Joël 2:28 en Zach. 12:10. Nog niet één van deze beloften is op Pinksteren vervuld, zooals uit de volgende overwegingen kan blijken: (1) Op Pinksteren is de Geest niet op het gansche volk uitgegoten, doch slechts op enkele duizenden. (2) Israël wandelt als volk nog altijd dorstig, dor en onvruchtbaar onder de volken rond. Israël is nog niet als volk door de reinigende, verkwikkende en vruchtbaar makende stroomen des Geestes tot een rein en heilig volk gemaakt. De heerlijke vruchten van deze uitstorting zijn nog nimmer in Israël of in de volken aanschouwd. Israël groeit nog niet als schaduwrijke en dichtbebladerde wilgen aan de waterbeken, maar is nog gelijk aan een boom, die in den winterslaap verkeert. De wilgen aan de waterbeken lijden nimmer dorst en groeien zeer snel uit boven het lange malsche gras, doch dit is het beeld van Israël als volk nog nimmer geweest. Integendeel, wel verre van te groenen en te groeien is het volk in geestelijken zin tot op den huidigen dag nog even dor en schraal als in de dagen van Jesaja. (3) Israëls land heeft na het Pinksterfeest nu reeds voor vele eeuwen woest en dor gelegen, kunnende nauwelijks aan ettelijke duizenden het leven geven. Het was tot op onzen tijd toe gelijk aan de woestijn, waardoor Israël eens heentrok, een land, dat dor en mat van droogte brandt en waar niemand lavenis kon vinden, terwijl toch plaatsen als Jes. 32:15-18 en Ez. 36:27-35 duidelijk aantonen, dat deze uitstorting des Geestes ook de gedaante van het land zal veranderen en van Kanaän een lustwarande maken als de hof van Eden. (4)

Eindelijk zijn ook de vruchten van deze Geestesuitstorting nog nimmer in de heidensche volken verwerkelijk. Vers 5 wijst immers klaarlijk op de algemeene bekeering der volken buiten Israël. De volken rekenen het zich nog ganschelijk geene eere om den naam van Jakob te dragen en met den bijnaam van Israël betiteld te worden en Jehova den God van Israël ten eigendom te zijn. Dank zij den heilloozen invloed der hooge critiek is Jehova in de schatting van de z. g. Christenvolken eene wreede en wellustige oude stamgod der Joden. Men beschimpt niet alleen Israël, maar ook Israëls God op de allersmadelijkste wijze. Doch na de toekomst van onzen Zaligmaker zal dit alles gansch anders worden. Het was in het Oosten gewoonte om den god of meester, dien men diende in de hand gebrandmerkt te dragen. In de wet had God dit Zijn volk verboden, doch de Schrift ontleent aan deze gewoonte meermalen spreekwijzen, 49:16; Openb. 7:3; 13:16; 14: 14.

God Beroept Zich op Israël en de Profetie tot Staving van Zijne Godheid

Verzen 6 tot 8

6. Zoo zegt de Heere, de Koning Israëls, en zijn Verlosser, de Heere der heirscharen: Ik ben de eerste en Ik ben de laatste, en behalve Mij is er geen God:

7. en wie zal, gelijk als Ik, roepen en het verkondigen, en het ordelijk voor Mij stellen, sedert dat Ik een eeuwig volk gesteld hebt? En laat ze toekomstige dingen, en die komen zullen, hun verkondigen.

8. Verschrikt niet en vreest niet; heb Ik het u van toen af niet doen hooren en verkondigd? Want gijlieden zijt mijne getuigen: is er ook een God behalve Mij? Immers is er geen andere rotssteen: Ik ken er geen.

Het is aan geen twijfel onderhevig, dat Christus, de Zaligmaker, hier spreekt, want Hij is naar Zijn eigen goede belijdenis voor Pilatus de Koning Israëls. Hij en geen ander is de Verlosser. Het bekende woord *goël*, dat we hier hebben, wordt gedurig in het Oude Testament met name bij Jesaja gebruikt, om Hem aan te duiden als Dengene, Die Zijn gebonden volk loskoopt met een prijs uit de macht des vijands. In den dag Zijner toekomst zal Hij Zich openbaren als den machtigen Opperbevelhebber der hemelsche legerscharen van engelen en heiligen. En in de vierde plaats heeft Hijzelf in Openb. 1:8,17; 22:13 herhaaldelijk getuigd, dat Hij de Eerste en de Laatste is.

In vers 7 verheerlijkt Hij zichzelf tegenover de afgoden ten opzichte van twee zaken, namelijk, de roeping en ordening van Israël als een eeuwig volk en het voorspellen der toekomstige dingen. Israël wordt hier genoemd het eeuwig volk. Velen verzwakken dit woord door het te vertalen door *ancient*, aloud. Luther vertaalde door “der ich von der Welt her die Völker setze;” De Wette door “das Volk gegründet vor Alters.” Doch al deze en dergelijke vertalingen zijn verkeerd, daar deze uitdrukking niet alleen wijst op het verleden, maar ook op de toekomst. Men vergelijkte met dit woord Jer. 31:35-37 en Jes. 65:17 en 66:22, waar ons duidelijk geleerd wordt dat Israëls zaad en naam even lang zullen bestaan als de nieuwe hemel en de nieuwe

aarde. Van Der Palm teekent hier zeer terecht op aan: “Inderdaad, indien wij nagaan, hoe vele eeuwen Israël reeds bestaan had, toen Jesaja dit schreef, en hoe vele eeuwen, die reeds tot duizendtallen zijn aangegroeid, het bestaan heeft, nadat Jesaja leefde, tot op onzen tijd; hoe het alle eeuwen onvermengd hetzelfde volk gebleven is, niettegenstaande de wreedste lotverwisselingen en rampen het getroffen hebben, en nog treffen! die dit nagaat, zal niet lang in bedenking staan, om Israël een eeuwig volk te noemen, bestemd om aanwezig te zijn tot aan het einde der during onzes aardbols”. Waarlijk, de goden der volken konden zulk een eeuwig volk niet in het aanzijn roepen. En evenmin kunnen ze de toekomstige dingen voorspellen, gelijk Jehova die van Zijn eeuwig volk heeft voorzien. Israël en de Profetie zijn twee groote wonderwerken van den Almachtigen God. Deze twee zijn onafscheidelijk verbonden. Wie de Profetie niet kent, kent ook Israël niet en wie Israël niet kent, verstaat geenszins de Profetie. Wil men het veldwinnend ongeloof bestrijden? Opperbest, maar dan moet men maar eens beginnen met navolger God te zijn en den goden van onzen tijd wijzen op deze twee machtige Apologetische feiten. Hier komt geen strenge of listige bewijsvoering te pas, doch men kan maar wijzen op onwrikbare, stalen, onomstootelijke wonderen, die ieder zien kan. Men geve toch het twijfelmoedig geslacht onzer dagen feiten en niet bloot holle klanken! Vreest niet, zoo roept Jehova Zijn eeuwig volk nog eens weer toe. Dit vindt men hier telkens weer, 43:2,5; 44:2. Dit is ook een woord, dat onzen Heiland kenmerkt. Hij zei gedurig tot Zijne vreesachtige jongeren: Vreest niet, en zelfs nog tot Johnnes op Patmos, toen deze als dood aan Zijne voeten nederviel, Openb. 1:17. Hij is de eenige en waarachtige God, eens-wezens met den Vader en Hij is ook de eenige Rotssteen. De steenrots was Christus, zegt de Apostel, I Cor. 10:4.

De Afgoderij Bepot

Verzen 9 tot 20

- 9. De formeerders van gesnedene beelden zijn al tezamen ijdelheid, en hunne gewenschte dingen doen geen nut, ja zij zelve zijn hunne getuigen: zij zien niet en zij weten niet, daarom zullen zij beschaamd worden.**
- 10. Wie formeert eenen god, en giet een beeld dat geen nut doet?**
- 11. Zie, alle hunne medegenooten zullen beschaamd worden, want de werkmeesters zijn uit de menschen: dat ze zich altmaal vergaderen, dat ze opstaan: zij zullen verschrikken, zij zullen te zamen beschaamd worden.**
- 12. De ijzersmid maakt eene bijl, en werkt in den gloed, en formeert het met hamers, en bewerkt het met zijnen sterken arm; hij lijdt ook honger totdat hij krachteloos wordt, hij drinkt geen water totdat hij amechtig wordt.**
- 13. De timmerman trekt het richtsnoer uit, hij teekent het af met den draad, hij maakt het effen met de schaven, en teekent het met den passer, en maakt het naar de beeltenis eens mans, naar de schoonheid van een mensch, dat 't in het huis blijve.**

14. Als hij zich cederen afhoudt, zoo neemt hij eenen cypresseboom of een eik, en hij versterkt zich onder de boomen des wouds; hij plant eenen olmboom, en de regen maakt dien groot.

15. Dan is het voor den mensch om te verbranden, dan neemt hij daarvan en warmt er zich bij, ook ontsteekt hij het en bakt er brood bij: - daarenboven maakt hij er eenen god van en buigt zich daarvoor, hij maakt er een gesneden beeld van en knielt er voor neder.

16. Zijne helft brandt hij in het vuur, bij de andere helft daarvan eet hij vleesch, hij braadt een gebrad en hij wordt verzadigd, ook warmt hij zich en hij zegt: Ha! ik ben warm geworden, ik heb het vuur gezien: -

17. het overige nu daarvan maakt hij tot eenen god, tot zijn gesneden beeld, hij knielt daarvoor neder en buigt zich, en aanbidt het en zegt: Red mij, want gij zijt mijn god.

18. Zij weten niet en verstaan niet, want het heeft hunne oogen bestreken dat zij niet zien, en hunne harten dat zij niet verstaan;

19. en niemand van hen brengt het in zijn hart, en daar is noch kennis noch verstand, dat hij zeggen zoude: De helft daarvan heb ik verbrand in het vuur, ja ook op de kolen daarvan heb ik brood gebakken, ik heb vleesch daarbij gebraden en heb het gegeten: en zoude ik het overblijfsel daarvan tot een gruwel maken, zoude ik nederknielen voor hetgeen dat van eenen boom gekomen is?

20. Hij voedt zich met asch, het bedrogen hart heeft hem terzijde afgeleid; zoodat hij zijne ziel niet redden kan, noch zeggen: Is er niet eene leugen in mijne rechterhand?

In een wereld, waarin vele duizenden van goden en godinnen vereerd werden, was het waarlijk een stoute vraag, gelijk Jehova in vers 8 stelde: "Is er ook een God behalve Mij?" Velen in Israël zouden geneigd zijn hierop te antwoorden: Ja! Daarom wordt hier weder met goddelijke ironie den spot gedreven met de afgoderij. Dat gansche stuk is hoog-komisch en verrast en streelt zonder dat nu juist de lachspieren in beweging gebracht worden. Al de woorden des profeten blijven steeds overtogen met een waas van heiligen ernst. Hoewel hij tot in de allerkleinste inzonderheden weet af te dalen, zoo komt hij toch nimmer met holle scherts en platte aardigheden. Zelfs in zijn bijtendste satire en vlijmendste spot blijft hij nog voortgaan in zijn verheven heldenstijl, waarin de Messias de groote Held is.

Doch laat ons hem volgen in den godenfabriek en -fabrikatie. Ons oog ontmoet daar allereerst de goden-fabrikanten, die al tezamen ijdelheid genoemd worden, d. w. z. hol, zinledig, nietsbeteekenend. Met dit eene woord heeft hij reeds de gansche godenkraam onderstboven geworpen, want als de godenmakers zelf zoo nietswaardig zijn, hoe kunnen ze dan goden voortbrengen, die wel waarde zouden hebben? Dit gaat hij in de volgende zinsnede met nadruk verzekeren als hij zegt: Hunne gewenschte dingen doen geen nut. Met de gewenschte dingen bedoelt hij de prachtige poppebeelden, die ze straks als hunne lievelinggoden gaan vereeren. Wij, geloovigen, hebben een God, die nut doet; Die onze zonden werpt in de diepten der zee en ons in den hemel der heerlijkheid brengt, doch alzo doen de afgoden der

volken niet. De stomheid en blindheid en totale machteloosheid leggen van hunne nutteloosheid getuigenis af. De Heere zeide tot Israël: “Gij zijt Mijne getuigen,” van de afgoden zegt Hij: Zij zelve zijn hunne getuigen. Het zou niet mogelijk zijn, dat een enkele aanbieder de deugden dezer afgoden ging vertellen. En welke getuigen zijn deze afgoden! Men stelle zich de ongerijmdheid voor: het zijn getuigen, die niet zien en van niets afweten. Als nietswaardige stukken hout of metaal zullen zij te schande worden. Vers 10 bevat eene ironische vraag.

Vers 11 wijst op den volkomen ondergang van al de godenvereerders en godenmakers. Wat hope zij ook op hunne kunstgewrochten gesteld hebben, zij zullen eens met hunne goden te schande worden en tot volkomen ondergang gedoemd. Jehova daagt hen uit om zich tezamen tegen Hem in slagorde te stellen. Ze mogen vrij hunne gewaande en hooggeloopte macht tegen Hem meten, Hij zal opstaan en hen met schaamte bekleeden en verpletteren. Vers 11 legt een klaar getuigenis af, dat de *vis comica*, het komisch vermogen van Jesaja, geheel in dienst der waarheid staat en niet bedoelt te behagen en te streelen.

Als met heilig ongeduld heeft de profeet reeds tweemaal gezegd, dat de afgoden en hunne makers en vereerders ten ondergang gebracht zullen worden met schande, doch hij kan van dit belangrijk onderwerp nog niet afstappen. Zijn heilige hartstocht en vurige verbeelding scheppen er behagen in, om het volkomen dwaze der afgoderij zijn lezers te doen zien. De vonken van zijn vernuft spatten hier evenals de vonken van de smidse, waarin hij ons binnenleidde. Er zal een metalen god gemaakt worden. De profeet noemt dien god eenvoudig “het”. Het is eenvoudig een stuk metaal voor hem, niets meer. Het is de bedoeling des profeten hier om eene beschrijving te geven van het geheele proces van het maken van een god en daarom gaat hij zelfs terug tot het maken van de instrumenten. Hij laat ons daartoe den smid zien zooals hij eerst een bijl maakt. Hij staat daar met opgestroopte mouwen, zoodat wij zijn gespierde armen kunnen zien. Hij staat bij den vuurgloed met zijne tangen, terwijl de klomp metaal daar nog staat zonder vorm of fatsoen, doch de smid zal de armen en beenen en mond en neus en ooren er aan fatsoeneeren en daarom zwaait hij vol ijver met zijne hamers. Zie, hoe hij den zwaren smids-hamer zwaait en hoe hij beukt en klopt en knalt. Hij heeft grooten haast bij het formeeren van dezen god en daarom gunt hij zich geen tijd tot eten en drinken. Sommigen meenen, dat zijn vrome ijver en bijgeloof hem verhinderen om onder dit gewichtvol werk terzijde te gaan en spijs en drank te nemen; doch hoe dit zij, zijn afgod kan hem geen kracht of voedsel geven. Zoo de levende God van Israël hem niet onderhield, viel hij dood bij zijn dooden god ter neder. Zijn sterke arm wordt lam van al dat zwaaien en slaan en de profeet doet ons zien hoe hij bijkans krachteloos en amechtig terneder zijgt. Zooveel wat de fabricatie van een metalen afgod betreft.

Nu zal de profeet ons zeggen, hoe een houten afgod gemaakt wordt en daartoe voert hij ons weder mede op de vleugelen der verbeelding naar een andere werkplaats. In al zijne lang volgehoudene beschrijvingen is de profeet nimmer langdradig. Zelfs in zijne uitbreidingen is hij kort, krachtig, kernachtig en hij brengt evenmin de geeuwspieren in beweging als de lachspieren. Hij is in één woord altoos bezielend en

wegsleepend. Van den smid heeft hij ons in een enkel vers genoeg laten zien en nu zal hij ons toonen, dat de smid in zijne razernij niet alleen staat. Wij zien den timmerman staan voor een gevelden woudreus of een groote balk. Hij neemt zijn maat ter hand om de lengte en de breedte van zijn te formeeren god nauwkeurig te bepalen. Vervolgens teekent hij met zijn stift zijn god in grove trekken af. Daarna werkt hij lustig met bijtel, schaaf en passer, totdat hij tenslotte de gestalte van een welgevormd mensch verkrijgt. Let wel, geen mensch, doch alleen maar de beeltenis eens mans. En wat zal men verder met den gereed gekomen god doen? Hij zal in huis blijven. Onbewegelijk zal hij voortaan jaar in jaar uit in een of ander hoekje of nis van een huis of tempel strak blijven staan. In deze bijvoeging schuilt bittere spot, zegt Calvijn terecht.

Doch de profeet is nog niet klaar met zijne beschrijving. Hij gaat nog iets dieper op den oorsprong van een afgod in en neemt ons mede in een plantsoen of bosch. Het is zijne bedoeling om aan te toonen dat het hout, dat voor de afgoden gebruikt wordt, zijn oorsprong te danken heeft aan den regen van den God des hemels. De godenmaker dwaalt in het bosch rond, waar allerlei boomsoorten groeien en hij ziet om naar de beste, hardste houtsoorten, want hij moet een puike godheid maken. Hij ziet daar boomen, die hijzelf jaren geleden reeds geplant heeft en die door den regen reeds groot zijn geworden. De nieuwe boomen moeten de geveldde boomen, die voor godenmateriaal gebruikt zijn, vervangen. Niet al het hout van een boom kan echter voor een god gebruikt worden. Er blijven vele brokken over en ziet, daar warmt zich de godenmaker in koud weer bij aan den vuurhaard. Dat steekt hij aan en bakt er brooden op. Hij verbrandt nochtans niet den ganschen boom, maar houdt er een klomp van over en daarvan maakt hij een god, waarvoor hij straks zich knielend nederbuigt in aanbidding.

De verzen 16 en 17 behoeven geene nadere ontvouwing, want eene nadere verklaring zou hier gelijk staan met eene verzwakking. Hij stelt ons den godenmaker en - vereerder voor zooals hij zijn vleeschgerecht aan een braadspit een tijd lang boven het lustig vuurtje draait en straks eet tot zijne verzadiging en zich verkneutert bij zijn vuurtje en vol zelfvergenoegdheid uitroept dat hij het zeer prettig vindt, om aldus bij een warm vuurtje zich te verzadigen en te verwarmen. De man heeft het dus recht zalig bij zijn vuurtje en zijn vleesch. Hij maakt ook van den buik zijn god. Maar hij is toch ook tevens recht godsdienstig, want hij roept straks, terwijl hij op het aangezicht voor zijn houten godje nederligt: Red mij; want gij zijt mijn god!

De eigenlijke toepassing vinden we in de verzen 18 tot 20. Hier valt de profeet in een klagenden toon. Weemoedig en smartvol roept hij uit, dat hunne oogen geblinddoekt en hunne harten gesloten zijn voor den glans der waarheid. Ze zijn als in een net van logen verstrikt en geheel verduisterd, zoodat de gedachte aan deze dwaasheid zelfs niet in hun hart opkomt. Och, zoo men zijn hart maar eens op zijne wegen zette, dan zou immers een klein kind wel de dwaasheid er van kunnen inzien! Hunne wansmaak is volkomen: zij voeden zich met asch. Zij zien niet meer, zij verstaan niet meer en zij proeven niet meer. Het bedriegelijk en bedrogen hart laat zich afleiden naar den Booze, die de overste is van alle afgoderij; afleiden naar de diepten der hel,

waar hunne ziel reddeloos verloren is. De profeet beschouwt ze thans reeds als reddeloos verloren, dewijl ze in hun blindheid, onverstand en wansmaak niet erkennen willen, dat ze een leugen in hunne rechterhand hebben. Welk een ontzettenden toestand heeft de profeet hier geschilderd! Lieden toonde hij ons, die zich bijna doodwerkten voor hun godsdienst, die zeer godsdienstig nederknielden en aanbaden, die wat voor hun godsdienst over hadden en die met dit alles een logen in de rechterhand vasthouden en daarmee hulpeloos, reddeloos moeten omkomen. Is dit ook niet het beeld van duizenden in onze dagen?

Israëls Wezen, Verleden, Heden en Toekomst

Verzen 21 tot 23

21. Gedenk aan deze dingen, o Jakob en Israël! want gij zijt mijn knecht, Ik heb u geformeerd, gij zijt mijn knecht, Israël, gij zult van Mij niet vergeten worden;

22. Ik delg uwe overtredingen uit als een nevel, en uwe zonden als eene wolk: keer weder tot Mij, want Ik heb u verlost.

23. Zingt met vreugde gij hemelen, want de Heere heeft het gedaan: juicht gij benedenste deelen der aarde, gij bergen maakt een groot gedreun met vreugdegezang, gij bosschen en alle geboomte daarin, want de Heere heeft Jakob verlost en Zich heerlijk gemaakt in Israël.

Niet tevergeefs heeft de profeet zulk een lange beschrijving gegeven van de ongerijmdheid der afgoderij. Hij deed dit om zijn volk de ijdelheid der afgoderij in te scherpen. De verblinde afgodendienaars hadden kennis noch verstand en overdachten hunne dwaasheid niet, doch in tegenstelling daarmee roept hij uit: *Gedenk aan deze dingen, o Jakob en Israël!*

Weer wordt er voorts op gewezen dat Israël de knecht van Jehova is. Daarin ligt welbezien het wezen van dit wondervolk. Israëls verleden, of herkomst, ligt uitgedrukt in het woord: Ik heb u geformeerd. In algemeenen zin heeft Hij natuurlijk alle dingen en alle volken geformeerd, doch in zoo algemeenen zin mogen wij dit hier niet verstaan. Als Hij telkens weer Zich aandient als Israëls Formeerder, dan bedoelt Hij daarmee altoos te wijzen op de bijzondere scheppingsdaad, waardoor Hij aan Israël het aanzien gaf, en waardoor Hij dit wondervolk gansch anders deed ontstaan dan andere volken. Is het wonder, dat de Schrift telkens weder de aandacht vestigt op dit groot en dubbel wonder en Zijn volk daaraan herinnert? Israël mocht niet vergeten uit welken rots hij gehouwen was, want vergat hij dit, dan vergat hij zijn voornaamste deel uit zijn herkomst en verleden historie. Zijn wonderbare herkomst wilde God beschouwd hebben als de waarborg voor Zijne niet minder wonderbare toekomst.

Israëls heden ligt opgesloten in het woord: Gij zult van Mij niet vergeten worden, of wel zoo juist vertaald: Gij blijft Mij onvergetelijk. Dit drukt de liefde des Heeren uit

voor Zijn volk, uit Abraham gesproten. Zij zijn vijanden om des Evangelies wil, beminden om der vaderen wil. God vergeet ze niet, neen, ze blijven Hem onvergetelijk. Onvergetelijk, gelijk de oudste zoon dit voor den vader bleef naar de roerende teekening van de Gelijkenis. Zijne ingewanden rommelen nog van barmhartigheid over Zijn eerstgeborene. Wat waggelt thans niet voor de helsche machten der revolutie? De fondamenten van huisgezin, kerk, maatschappij en staat waggelen, doch Israël groeit thans sneller dan ooit te voren. Hoe moet men dit raadsel der historie verklaren? Alleen door dit feit, dat Jehova Zijn volk niet vergeet. Hij zit aan dit volk vast met den band des Verbonds.

Eindelijk zien we hier Israëls heerlijke toekomst! Israëls ongerechtigheden maken een scheiding tusschen hem en zijn God, doch deze zonden, die als een zware giftige mist voor het vriendelijk aanschijn van zijn God trokken, zullen worden uitgedelgd. De zon doet alle nevelen en dampen plotseling verdwijnen en volkomen verdwijnen. Welnu de Zon der gerechtigheid zal over Israël opgaan, Mal. 4:2 en die pestdamp van Israëls overtredingen uitdelgen en dan zal Israël tot Jehova-Jezus keeren als een verlost volk. En dan zal Jehova-Jezus Zich heerlijk vertoonen in Israël als zijn Koning en als de Koning der koningen en Heer der heeren. Als vrucht van Israëls verlossing en wederaanname zal de gansche schepping in jubel losbarsten, als uit de dooden opgestaan, een triomflied zingen over de machten der hel. Hemel en aarde, bergen en bosschen, het zal alles juichen ter eere van Israëls Verlosser.

De Leugen Beschaamd, Gods Woord Verheerlijkt

Verzen 24 tot 26

- 24. Alzoo zegt de Heere, uw Verlosser, en die u geformeerd heeft van den moederschoot, af: Ik ben de Heere, die alles doe, die den hemel uitbreid, Ik alleen, en die de aarde uitspan door Mij zelve;**
- 25. die de teekenen der leugendichters vernietigt, en de waarzeggers dol maakt; die de wijzen achterwaarts doet keeren, en die hunne wetenschap verdwaaft;**
- 26. die het woord zijns knechts bevestigt, en den raad zijner boden volbrengt; die tot Jeruzalem zegt: Gij zult bewoond worden, en tot de steden van Juda: Gij zult herbouwd worden, en Ik zal zijne verwoeste plaatsen oprichten :**

Door het treffend beeld van een nevelwolk heeft God aan Israël verzekerd, dat Hij snel, volkomen en spoorloos zijne zonden zou uitdelgen; hier kondigt Hij Zich wederom aan als den Schepper van Israël als volk en als den grooten Regeerder en Onderhouder van alle dingen. Hij spant den hemel uit als een herderstent en Hij spreidt het aardrijk uit als een tapijt. Ook deze treffende voorspellingen hebben we reeds eerder ontmoet. Onwillekeurig dringt zich de vraag aan ons op, waarom Jehova zoo dikwijls wijst op Zijn grootheid en onbegrensd vermogen en dan moet het antwoord luiden, dat Hij dit doet tot Israëls leering en bemoediging. Hij wil daardoor

Israël leeren om niet op de ijdele afgoden, doch alleen op Hem te vertrouwen en voorts wil Hij den balling daarmede aansporen om voor de toekomst zich op Zijne almacht ten volle te verlaten. Hij wil kennelijk het verleden door Israël beschouwd hebben als de vaste waarborg voor zijne toekomst en Hij wil in de schepping van Israël de afschaduwing van zijne herschepping gezien hebben. Het is dan ook zeer merkwaardig, dat het hedendaagsch Christendom nog wel iets wil weten van Israëls wonderlijk verleden, doch niets van zijne wonderlijke toekomst.

De wichelaars en waarzeggers, de mannen van wijsheid en wetenschap in die dagen, zullen door Jehova tot schande gemaakt worden. Deze lieden stonden van ouds in den dienst der afgoderij en der wereldmacht. Het boek van Daniël teekent ons herhaaldelijk op de treffendste wijze, hoe de wereldwijsheid in tijd van nood niet redden kon, maar zelve beschaamd terug moest deinzen. De wetenschap als zoodanig is goed en voortreffelijk, eene gave des hemels en een ziel zonder wetenschap is niet goed. God heet de God der wetenschappen. Doch men ziet, er is ook eene verdwaasde wetenschap. We stemmen volgaarne toe, dat dit allereerst geldt van de verdwaasde wetenschap van Babel. De wijzen zullen Belsazar wel gezegd hebben, dat hij rustig kon vertrouwen op de muren en poorten en schildwachten der stad, doch de vijand overrompelde hen onverwachts ... hunne wetenschap was verdwaasd. Doch dit woord heeft ook rijken zin voor onze wetenschappelijke wereld. Want de wereld is thans zeer wetenschappelijk geworden, zóó wetenschappelijk dat men den Christus Gods overal buitensluit, terwijl Hij toch de Opperste Wijsheid en de verpersoonlijkte Wijsheid Zelf is. En voorts heeft de wetenschap onzer dagen Zijn Woord verworpen. Hoe zouden ze dan nog wijsheid hebben? zoo mogen we wel met Jeremia vragen. Dat geloovige menschen toch niet vergeten, dat de wijsheid dezer wereld dwaasheid voor God is. De knecht van vers 20 is Jesaja, terwijl de boden ziet op de profeten. Niemand ontga hier de schoone tegenstelling tusschen de logenprofeten en de ware profeten. De eersten zullen beschaamd uitkomen, de laatsten daarentegen niet, want God zal hun woord vervullen door Jeruzalem te doen bewonen en de steden van Juda te herbouwen en de verwoeste plaatsen des lands weder op te richten.

De Voorspelling van Cyrus

Verzen 27 en 28

**27. die tot de diepte zegt: Verdroog, en uwe rivieren zal ik verdrogen;
28. die van Kores zegt: Hij is mijn herder, en hij zal al mijn welgevallen volbrengen, zeggende ook tot Jeruzalem: Word gebouwd, en tot den Tempel: Word gegrond.**

Het korte vers 27 vindt weder verschillende verklaringen. Sommigen zien er eenvoudig eene dichterlijke beschrijving van Gods almacht in; anderen denken aan den doortocht door de Roode Zee en door den Jordaan; doch de meeste uitleggers volgen Vitringa, die dit vers laat slaan op de vermeestering van Babel door Cyrus door zijn bekende krijgslist, waardoor hij den Eufraat uit zijne bedding leidde en van

wien dus gezegd kon worden dat hij de rivier droog maakte. Hiervoor te zeggen valt: (a) dat Cyrus' naam in dit verband met nadruk genoemd wordt; (b) dat dit vers in korte woorden juist de wijze van verovering schildert. Toch dient men niet te vergeten, dat beide Babel en Kores slechts flauwe typen zijn van toekomstige gebeurtenissen en personen.

Kores, dezelfde naam als Cyrus, wordt hier voor het eerst in de Schrift genoemd, ruim twee eeuwen voor hij op het wereldtooneel verscheen. Jesaja noemt hem slechts nog eenmaal weer, doch zinspeelt gedurig op hem en zijne oorlogsdaden en bevrijding der Joden en elders wordt hij in de Schrift gedurig genoemd, ten bewijze van het feit dat deze Heiden een aanzienlijke rol in het raadsplan Gods vervuld heeft. De overige plaatsen, waar hij genoemd wordt, zijn II Kron. 26:22,23; Ezra 1:1,2,7; 3:7; 4:3; 5:13,17; Dan. 1:21; 6:28; 10:1. Zijn naam beteekent in 't Perzisch *zon* en in 't Elamitisch volgens Davidson *herder*, waarop men dan wel eene zinspeling wil zien in vers 28.

Het noemen van Cyrus' naam en de nauwkeurige beschrijvingen van zijne daden zijn het voornamelijk geweest, die de critiek tot het besluit hebben gebracht, dat hij reeds op het tooneel verschenen was, toen de profeet dit schreef, doch dit is geenszins het geval. Men kan of wil het wonder der Profetie niet aanvaarden, vandaar den noodsprong tot den tweeden Jesaja, die niets meer is dan een *Gedankending*, een hersengewrocht van ongeloofige en halfgeloofige critici. Josefus verhaalt in zijne Oudheden, dat toen Cyrus zijn naam op deze plaats van Jesaja vond 220 jaren voor hem, hij bevangen werd met de heilige begeerte om te vervullen hetgeen van hem beschreven stond. De vorm van deze profetie is, behalve het wonderdadige noemen van Cyrus' naam, grootsch en verheven. Wij zouden gevoegelijk boven deze woorden kunnen plaatsen: Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er. Hij spreekt immers tot Jeruzalem: Gij zult bewoond worden; tot de steden van Juda: Gij zult herbouwd worden; tot de diepte: Verdroog!; tot Kores: Hij is Mijn Herder, en hij zal al Mijn welgevallen volbrengen; tot Jeruzalem: Word gebouwd! en tot den tempel: Word gegrond. Wanneer de profeten de gewisheid van een toekomstig heilsfeit willen uitdrukken, dan doen ze dit meermalen of door het als een verleden feit voor te stellen of door het als een bevel voor te stellen, waaraan dan de onderstelling ten grondslag ligt, dat Gods bevel onvoorwaardelijk gehoorzaamd zal worden. In dien zin nu neme men die bevelen ook hier. Voorts vergelijkte men met deze goddelijke bevelen de proclamatie van Cyrus als geboekt in Ezra 1:2 en II Kron. 36:23.